

Escola Universitaria de Enfermería Povisa

ORGANIZACIÓN

A Escola Universitaria de Enfermería de Povisa, adscrita á Universidade de Vigo, naceu oficialmente no ano 1991, baixo o patronazgo do Hospital Povisa coa idea de desenvolver unha función docente que consideraba adecuada e beneficiosa para un centro das súas características, formando profesionais de Enfermería que cando terminasen os seus estudos, puidesen pasar a formar parte da División de Enfermería do Hospital, estendendo na actualidade dita filosofía a todos os estamentos sanitarios tanto españois como estranxeiros.

A filosofía do Centro Estudos Povisa é formar profesionais capaces de exercer as funcións específicas de cada unha das titulacións que imparte, así como fomentar o traballo mediante a colaboración con outros profesionais da saúde e chegar a conseguir obxectivos comúns.

Para chegar a esta meta, a formación do alumnado apóiase en tres alicerces fundamentais: O desenvolvemento de clases teórico-prácticas enfocadas á resolución de problemas, impartidas por especialistas en cada unha das materias, o fomento da aplicación práctica dos conceptos teóricos, mediante a avaliación continuada do alumno por medio de titorías, o que ten especial interese sobre todo nos créditos prácticos clínicos, avaliación que se realiza en colaboración cos profesionais das diferentes unidades onde o alumno realiza estes créditos.

ÓRGANOS DE GOBIERNO

Director: MANUEL TORRES VIZCAYA

Subdirectora: MARÍA GIRÁLDEZ MIRANDA

Secretaria: MARÍA MUIÑOS ÁLVAREZ

Delegado U. VIGO : RAÚL IGLESIAS BLANCO

ESTRUCTURAS

INFRAESTRUTURAS: Situada na rúa Romil 75 / 77 da cidade de Vigo, a escola conta cunha superficie aproximada aos 2.500 m², distribuídos en catro plantas que compoñen a estrutura do Centro. A entrada á Escola conta cunha rampla especialmente para acceso a discapacitados.

As aulas destinadas a docencia son as seguintes :

- AULA 11 □ 1º CURSO
- AULA 21 □ 2º CURSO
- AULA 23 □ 3º CURSO
- AULA 1 □ 4º CURSO
- AULA S1, S2, S4, S5 Y S7 □ todos os cursos.

EQUIPO DIRECTIVO

Director: MANUEL TORRES VIZCAYA

Subdirectora: E. MARÍA GIRÁLDEZ MIRANDA

OS DOCENTES

<http://cepovisa.com/escuela-universitaria/docencia/profesorado/>

INGRESO E ADMISIÓN

Enfermería é unha profesión regulada, é dicir aquela cuxa actividade profesional está subordinada a disposicións legais e á posesión dunha determinada cualificación profesional, polo que o Grao en Enfermería capacita para o exercicio da profesión de Enfermería, baseado na ORDE CIN/2134/2008, do 3 de xullo, que establece os requisitos para a verificación dos títulos universitarios oficiais que habiliten para o exercicio da profesión de Enfermería.

O Título planificouse unha formación total de 240 créditos ECTS, dividida en oito cuatrimestres, cunha duración de catro anos lectivos e cun tipo de ensino de carácter presencial.

Número de prazas máximas de novo ingreso ofertadas no primeiro curso de implantación por modalidade de ensino: 70 prazas.

Non se establecen probas adicionais para o acceso ao título de Grao en Enfermería, aténdose unicamente ao establecido pola CIUG e pola normativa vixente de Universidade de Vigo.

Recoméndase unha actitude de axuda ás persoas e unha visión integral capaz de relacionar e relacionarse con todas as dimensións do ser humano. Ademais, debería demostrar unha adecuada disposición para o traballo en equipo, o estudo continuado, reflexivo e crítico, a capacidade de adaptación continua ao cambio e o manexo de situacións con gran carga física e emocional. Igualmente requírese responsabilidade, equilibrio, madurez persoal e boa saúde.

METODOLOXÍA DOCENTES

A metodoloxía docente a nivel xeral varía segundo o tipo de materia a impartir, as máis utilizadas son:

Clase expositivas.

Sesións en sala de demostracións.

Talleres.

Estudos de casos, análises diagnósticos, aprendizaxe baseada en problemas.

Traballos individuais e grupais relacionados cos contidos da materia.

Resolución de problemas.

Manexo da tecnoloxía da información e a comunicación.

Tanto o tipo de metodoloxía como o sistema de avaliación de todas as materias están perfectamente deseñados na Guías Docnet e ditas guías renóvanse curso a curso.

APOIO E SEGUIMIENTO

O estudante matriculado conta cun sistema de apoio e seguimento, primeiramente a través da Universidade de Vigo e mediante o Plan de Acción Titorial (PATEUE) do Centro.

Esta titulación posibilita o acceso ao segundo e terceiro grao de desenvolvemento académico (Máster e Doutoramento) e ás especialidades específicas da titulación definidas polo Ministerio de Sanidade.

Grao en Enfermaría

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
--------	------	--------------	-----------

V53G140V01201	Introdución á enfermaría clínica	1c	6
V53G140V01202	Ética e lexislación	1c	6
V53G140V01203	Farmacoloxía e dietética	1c	9
V53G140V01204	Enfermaría clínica I	1c	9
V53G140V01205	Enfermaría clínica II	2c	6
V53G140V01206	Enfermaría comunitaria II	2c	9
V53G140V01207	Xestión de enfermaría	2c	6
V53G140V01208	Prácticas clínicas I	2c	9

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Introdución á enfermaría clínica				
Materia	Introdución á enfermaría clínica			
Código	V53G140V01201			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinador/a	Giráldez Miranda, Esperanza María			
Profesorado	Álvarez Fernández, Félix Giráldez Miranda, Esperanza María			
Correo-e	mgiraldez@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Materia destinada a adquisición das competencias teórico-prácticas en relación cos coidados e procedementos de Enfermaría.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles.
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria.
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
C2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
C13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
C28	Coñecer as alteracións da saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber as principais causas do enfermarse humano (etiología) e os mecanismos polos que estes actúan de forma nociva (patogenia).	A5	B3	C9 C13 C28	D1
Ser capaz de identificar os principais síntomas que se asocian á enfermidade e os signos que se detectan ao realizar a exploración física do paciente (semiología).		B3	C9 C13 C28 C29	D1
Ser capaz de aplicar as principais técnicas diagnósticas e as normas de actuación de enfermaría en cada unha delas.		B1 B2 B3 B6 B17	C9 C13 C28 C29	D1 D2 D3

Ser capaz de utilizar adecuadamente os produtos sanitarios.	B6 B16	C2	D2 D3
Ser capaz de identificar as enfermidades producidas por axentes físicos.	B1 B3 B6 B16	C9 C28 C29	D1 D2 D3

Contidos

Tema	
1. Fisiopatoloxía, clasificación e coidados de Enfermaría en pacientes con feridas e lesións básicas da pel e aparello locomotor.	1.1. Fisiopatoloxía da lesión tisular. 1.2. Clasificación das feridas: 1.2.1. Pola forma e mecanismos de produción: laceracións, incisións, abrasións, contusións, queimaduras, scalp, feridas perforantes, etc. 1.3. Lesións básicas do aparello locomotor: contusión, escordadura, fracturas, luxación, contractura, etc. 1.4. Úlceras vasculares e diabéticas 1.5. Lesións da pel 1.6. Coidados de enfermaría nas feridas: 1.6.1 Coidados de enfermaría en feridas cirúrxicas, traumáticas e por autólisis. 1.6.2. Coidados de enfermaría nas úlceras vasculares e diabéticas. 1.6.3. Coidados de enfermaría nas lesións da pel 1.7. Fisiopatología e Mecanismos de cicatrización das feridas.
2. Procedementos de enfermaría e protocolos básicos de coidados aplicados a pacientes con:	2.1. Sondaxe vesical: material, técnicas, procedementos, patoloxías relacionadas. 2.2. Sondaxe enteral. Gastrostomías 2.3. Drenaxes: clasificación e coidados. 2.4. Curas: procedementos, material, coidados, complicacións. 2.5. Puncións: Punción venosa (con agulla, baleiro e palomilla) Punción capilar Punción arterial Hemocultivos 2.6. Accesos vasculares: Canalización venosa periférica. Dispositivos de seguridade. Prevención de flebitis 2.7 Recollida de mostras 2.8. Electrocardiografía básica 2.9. Vendaxes: técnicas, tipos de vendas, coidados, complicacións. 2.10. Oxigenoterapia. Aspiración de secrecións 2.10. Administración de enemas 2.11. Instrumental cirúrxico 2.12. Ostomías dixestivas
3. Coidados básicos de enfermaría en terapéutica emerxente.	3.1. Soporte vital básico: PCR, RCP, SVB 3.2. Carro de paro: distribución medicación e material, revisión, normas mantemento. 3.3. Shock: tipos e coidados de enfermaría. 3.3. Primeiros auxilios: técnicas básicas de inmovilización en fracturas e luxacións, asfixia por corpos estraños, manobra de Hemlich , etc.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	48	56	104
Obradoiro	6	24	30
Exame de preguntas obxectivas	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes. - Primeiros auxilios. - Vendaxes - Soporte Vital Básico. - Osixenoterapia - Accesos vasculares - Instrumental básico - Coidados enfermaría accesos enterales
-----------	---

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou grupais que desenvolven os estudantes
-----------	---

Avaliación

	Descrición	Cualificación		Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Obradoiro	Probas prácticas, de execución de tarefas	30	A5	B1 B3 B6	C2 C13	D1 D2 D3
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. PARCIAL I (35%) y PARCIAL II (35%)	70	A2 A5	B1 B2 B3 B6 B17	C2 C9 C13 C28 C29	D1 D3

Outros comentarios sobre a Avaliación

O primeiro día de clase os docentes expoñen a planificación da materia e os horarios de titoría, e informan as opcións de avaliación (CONTINUA Ou GLOBAL), para que opten pola que máis se axuste ás súas necesidades.

Presuponse a avaliación global, o seu rexeitamento e a opción de avaliación final, será comunicada formalmente segundo a metodoloxía establecida para iso e publicada na web.

Avaliación Continua (AC): O 10 % de faltas de asistencia non xustificadas implica a perda do dereito á AC, considerándose faltas xustificadas: a realización de exames, a presenza en órganos colexiados, o ingreso hospitalario e a enfermidade ou baixa médica (achegando xustificante pertinente). A cualificación da AC obtense mediante a suma das probas desenvolvidas na aula: Obradoiros (30%) e Parcial I (35 %) en horario de docencia na data establecida (difundirase con antelación a través de Moovi) e Parcial II (35%) na data establecida para a proba final polo centro e publicada na web).

En ambos os casos son probas de preguntas curtas e tipo test con 4 opcións de resposta única, cada erro resta 0.25 das correctas. O estudiantado que siga avaliación continua, verase liberado dos contidos xa valorados no primeiro parcial, tendo en conta; que se deberá obter unha nota mínima de 5.0 sobre 10, en cada proba (inclusive o exame). En caso de non alcanzarse dita cualificación, nas probas previas ao exame, o estudante perderá a AC e pasará a realizar a proba de avaliación final para aprobar a materia.

Aqueles estudantes que non poidan seguir a AC e/ou renuncien a esta, serán avaliados mediante Avaliación global.

Avaliación global:

Realízase un exame global que supón o 100 % de cualificación da materia. O exame será tipo test con 4 opcións de resposta; cada resposta errónea restará 0.25 do total de respostas correctas. Para superar a materia deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10. O exame realízase na data establecida no calendario oficial e publicada na web, nas AULAS 21 e 23.

2ª OPORTUNIDADE: O non superar a materia en calquera das dúas modalidades en 1ª oportunidade, implica que na 2ª oportunidade optarse por avaliación global.

Compromiso ético: Espérase que o estudiantado presente un comportamento ético adecuado. En caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados, etc.), considerase que o alumno non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación final en primeira convocatoria será de suspenso (0,0). Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa. A participación activa en clase durante as sesións maxistras e a participación nos talleres, utilizaranse como factores moderadores na cualificación final.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alfaro-LeFevre,, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, ELSEVIER, 2021

Rifà , Olivé, Lamoglia, **Lenguaje NIC para el aprendizaje teórico-práctico en enfermería**, 2ª, ELSEVIER, 2020

Gloria Bulechek Howard Butcher Joanne M. Dochterman Cheryl Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, ELSEVIER, 2019

Perry, A.G; Potter, P, **Guía Mosby de Técnicas y Procedimientos Básicos**, 8ª, ELSEVIER, 2016

Bibliografía Complementaria

NANDA INTERNACIONAL, **Diagnósticos Enfermeiros: definición e clasificación.**, 3ª Edición, ELSEVIER, 2016

BRUNNER/SUDARTH, **ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA**, 12ª Edición, Lippincott, 2017

<https://femora.sergas.es/>,

Meridean Maas; Marion Johnson; S. Moorhead, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC)**, 6ª, ELSEVIER, 2019

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, ELSEVIER, 2021

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica III/V53G140V01301

Prácticas clínicas II/V53G140V01303

Prácticas clínicas III/V53G140V01306

Enfermería de urxencias e coidados críticos/V53G140V01414

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica I/V53G140V01204

Enfermería clínica II/V53G140V01205

Farmacoloxía e dietética/V53G140V01203

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Fundamentos de enfermería/V53G140V01107

Psicoloxía: Psicoloxía/V53G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Ética e lexislación				
Materia	Ética e lexislación			
Código	V53G140V01202			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinador/a	Fernández Ferro, Martín			
Profesorado	Fernández Ferro, Martín Torres Vizcaya, Manuel			
Correo-e	martinfdezferro@yahoo.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	A Enfermaría é unha disciplina dedicada ao trato e coidado directo coas persoas, en ocasións baixo circunstancias de gran complexidade vinculadas á relación entre o profesional sanitario, o paciente e a súa familia. Aquí a ética xoga un papel importante en proporcionar aos profesionais os coñecementos e ferramentas que han de guiar todas as actuacións asistenciais, desde os valores e principios *bioéticos e morais inherentes á dignidade do ser humano e en *concordancia co avance científico e tecnolóxico. Todo este actuar debe de ter a súa correspondencia na lexislación, como *garante duns valores que protexerá, converténdoo en ben xurídico e recoñecéndoo como norma legal.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional.
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade.
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación.
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e a familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C48	Coñecer a lexislación aplicable e o código ético e deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código europeo de ética e deontoloxía de enfermaría.
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.

C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
C52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe.
D6	Habilidades nas relacións interpersoais.
D7	Razoamento crítico.
D8	Aprendizaxe autónoma.
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Identificar as fontes de información de interese en Ética, Lexislación e xestión do seu contido.	A1	C48 C49 C50 C52	D3 D11
Desenvolvemento da capacidade de aprendizaxe autónoma.	A5	C48 C49 C50	D8 D9
Desenvolvemento da capacidade de razoamento crítico.	A2 A3		D7 D9 D11
Capacidade de compartir a responsabilidade do coidado e a atención da saúde a outros profesionais.	B15 B18		D5 D6
Coñece e aplica os principios de igualdade e dereito á saúde de todas as persoas.	B4 B7 B8 B18	C11 C12 C48 C49 C50	D6
Coñece o marco lexislativo español e comunitario no campo da saúde, así como os códigos deontolóxicos correspondentes.	B1 B7 B8 B12 B18	C11 C12 C48 C49 C50 C52	D3
Coñece e respecta o marco de dereitos do paciente e de responsabilidades do profesional sanitario.	B1 B7 B8 B18	C12 C48 C49 C50 C52	
Coñecemento e capacidade para planificar proxectos e recursos humanos e materiais.	A4		D1 D2 D5 D6
Discriminación entre os conceptos de control, garantía e mellora da calidade.	B8	C11	D1 D3 D11
Resolución de problemas e toma de decisións.	A4		D4

Contidos

Tema	
1.- Orixe e Fundamentación da Bioética	1.1 Introducción e historia da Bioética 1.2 A bioética como ponte entre o mundo da ciencia e o mundo dos valores 1.3 Alcance da bioética: modelos explicativos sobre a conduta humana 1.4 Bioética principialista e bioética consecuencialista 1.5 O valor absoluto da persoa humana

2.- Métodos de deliberación e análise ética na práctica clínica	2.1 Metodoloxía para a resolución de problemas bioéticos. 2.2 Toma de decisións na práctica clínica. 2.3 Peculiaridades da asistencia médica en casos de urxencia. 2.4 Análise dos Problemas Éticos. 2.5 Consentimento informado.
3.-Bioética na práctica clínica multidisciplinar	3.1 Modelos de relación clínica ao longo da historia 3.2 A comunicación entre o profesional sanitario, o paciente e a familia 3.3 Autonomía do paciente 3.4 Intimidade, confidencialidade e segredo profesional. 3.5 Obxección de conciencia sanitaria 3.6 Boa Práctica Clínica (BPC)
4.- Comités de Bioética	4.1 Comités de investigación clínica e asistencial 4.2 Comité Nacional de Bioética. 4.3 Código deontolóxico de enfermaría.
5.-Bioética ao comezo da vida	5.2 En busca da Fertilidade (TRA) 5.3 Análise xenética dos embrións (PGH) 5.4 Maternidade subrogada 5.5 Interrupción voluntaria do embarazo
6. -Bioética ao final da vida	6.1 A Bioética ante a disposición da propia vida. 6.2 Coidados paliativos e coidados terminais 6.3 Eutanasia. 6.4.Sedación paliativa e diferenzas con eutanasia. 6.5.Limitación do esforzo terapéutico. 6.6.Transplantes e doazón de órganos.
7.- Ecoloxía e bioética global	7.1.Ecoloxía, bioética e saúde: ONE HEALTH
8.-Introdución: da Filosofía á Ética e o Dereito	8.1 Introdución da filosofía, á ética e o dereito. 8.2 O Dereito á Saúde no marco legal de España e as súas Comunidades Autónomas 8.3 Ordenamento xurídico en España da saúde e a sanidade 8.4 Sistema Nacional de Saúde: estrutura, organización e medidas de coordinación e cohesión
9.- Coñecemento do marco legal e administrativo vixente para desenvolver as funcións propias do profesional de enfermaría	9.1. A evolución da relación médico-paciente até a actualidade: autonomía, calidade asistencial e seguridade do paciente 9.2 Lei Xeral de Sanidade 14/1986. 9.3 Deberes e dereitos do persoal sanitario 9.4 Funcións dos Diplomados e/ou Graduados de Enfermería no ordenamento xurídico español 9.5.O acto médico como contrato de medios. 9.6 Medicamento defensivo. Orixe e causas
10.-Lexislación xeral e específica con repercusión na asistencia sanitaria	10.1 Dereito sanitario internacional e europeo 10.2 Normativa nacional relacionada coa saúde e a sanidade, con especial atención á Lei 41/2002 10.3 Comentarios á normativa propia da Comunidade Autónoma de Galicia (lei 8/2008, lei 8/2021 Galicia)
11. 4.-Regulación xurídica dos dereitos dos pacientes e estudo da súa xurisprudencia derivada no ámbito sanitario (aspectos xerais)	11.1 Dereitos e deberes dos pacientes 11.2 Regulación xurídica na práctica asistencial A Historia Clínica, Consentimento informado. O menor como paciente (lei 41/2002). 11.3 Regulación xurídica na práctica asistencial Segredo profesional e dereito á intimidade 11.4 Regulación xurídica na práctica asistencial Manipulación xenética, investigación biomédica, reprodución asistida e transplantes (lei 14/2007, lei 14/2006, lei 30/1979, Real decreto 1723/2012) . 11.5 Regulación xurídica na práctica asistencial Instrucións previas, eutanasia, enfermos terminais, e aborto. A obxección de conciencia. (lei 41/2002, Lei 3/2021, lei 5/2015 26 de xuño, Lei 1/2023)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	32	40	72
Estudo de casos	16	16	32
Actividades introdutorias	2	2	4
Seminario	12	20	32
Exame de preguntas obxectivas	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Íranse expondo en clase os casos a estudo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Estudo de casos	Proba na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.	20	A1 A3 A4 A5 C11 D1
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.	20	A1 A2 A3 A4 A5 B1 B4 B8 C52 D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	O alumnado realizará un exame tipo test ou preguntas curtas, sobre o contido da materia, no que se inclúen preguntas con diferentes alternativas de resposta, sendo só una a correcta. As preguntas en branco, non restan puntuación. A cualificación para ser apto neste apartado, será de 5 ou máis puntos sobre 10. PARCIAL I (30%) y PARCIAL II (30%)	60	A2 A3 B1 D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

O primeiro día de clase os docentes expoñen a planificación da materia e os horarios de titoría, e informan as opcións de avaliación (CONTINUA Ou GLOBAL), para que opten pola que máis se axuste ás súas necesidades.

A súa elección será comunicada ao centro, segundo a metodoloxía establecida para iso e publicada na web.

Avaliación Continua (AC):

O 10 % de faltas de asistencia non xustificadas implica a perda do dereito á AC, considerándose faltas xustificadas: a realización de exames, a presenza en órganos colexiados, o ingreso hospitalario e a enfermidade ou baixa médica (achegando xustificante pertinente).

A cualificación da AC obtense mediante a suma das probas desenvolvidas na aula: estudo de casos (20%), seminario (20%) e o 60 % restante mediante dous exames de preguntas obxectivas.

A realización do seminario é obrigatoria. Parcial I (30%), en horario lectivo, na data publicada en moovi. Parcial II (30%), esta coincide coa establecida para a avaliación global, pero o estudiantado que siga avaliación continua, verase liberado dos contidos xa avaliados, tendo en conta que se deberá obter unha nota mínima de 5.0 sobre 10, en cada proba (inclusive o exame). En caso de non alcanzarse dita cualificación, nas probas previas ao exame, o estudante perderá a AC e pasará a realizar a proba de avaliación final para aprobar a materia. Aqueles estudantes que non poidan seguir a AC e/ou renuncien a esta, serán avaliados mediante unha proba final que suporá o 100% da cualificación da materia.

Avaliación global:

Realízase un exame global que supón o 80 % de cualificación da materia, dado que o 20 % do seminario é obrigatorio. Será tipo test con 4 opcións de resposta; cada resposta errónea restará 0.25 do total das respostas correctas. Para superar a materia deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10. O exame realízase na data establecida no calendario oficial e publicada na web, nas AULAS 21 e 23.

2ª OPORTUNIDADE: O non superar a materia en calquera das dúas modalidades en 1ª oportunidade, implica que na 2ª oportunidade optarse por avaliación global. **Compromiso ético:** Espérase que o estudiantado presente un comportamento ético adecuado. En caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados, etc.), considerarase que o alumno non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación final en primeira convocatoria será de suspenso (0,0). Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Rensselaer Potter V., **Bioética un puente para el futuro.**, Loyola, 1971.

Gracia Diego, **Fundamentos de bioética**, Edeuma, 1989.

Alonso T, y cols., **Bioética Aplicada**, Instituto Borja de Bioética, 2011.

Beauchamp T, y Childress J, **Principios de Ética Médica**, Editorial Masson, Masson, 1999

Hans, Jonas., **El principio de responsabilidad**, Editorial Circulo de lectores,, 1994

Bibliografía Complementaria

Cuadernos de Bioética; Revista cuatrimestral Asociación española de Bioética y Ética Médica, ISBN: 1132-1989,

Cortina, Adela, **Ética Mínima**, 3, Tecnos, 1989

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/V53G140V01107

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Farmacoloxía e dietética				
Materia	Farmacoloxía e dietética			
Código	V53G140V01203			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	2	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinador/a	Gayoso Rey, Mónica			
Profesorado	Bouza Testa, Pablo de Miguel Bouzas, José Carlos Gayoso Rey, Mónica			
Correo-e	monica.gayoso.rey@sergas.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	A Farmacoloxía como disciplina científica é o coñecemento do fármaco, do destino que sofre no organismo e do seu mecanismo de acción, no que se basean as súas propiedades terapéuticas e reaccións adversas.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas.
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade.
C3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sas e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable.
C6	Identificar os nutrientes e os alimentos en que se atopan.
C7	Identificar os problemas nutricionais máis habituais e seleccionar as recomendacións dietéticas adecuadas.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D7	Razoamento crítico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de diferenciar os diferentes grupos de medicamentos, os principios da súa autorización, uso e indicacións, así como os fundamentos *farmacodinámicos e *farmacocinéticos implicados.	A3	C3	D3	
		C4	D4	
		C8		
Ser capaz de avaliar os beneficios esperados e os riscos asociados á administración de medicamentos, tanto desde o punto de vista poboacional como do paciente individual.	A3	B10	C3	
Ser capaz de aplicar os principios que rexen o uso racional e eficiente da *farmacoterapia.		C3	D1	
			D7	
Saber realizar pautas e indicacións saudables na poboación sa nas distintas etapas da vida, en función de idade e sexo.	B9	C8	D3	
	B10			
Saber identificar as situacións de risco nutricional. Saber realizar intervencións nutricionais e establecer pautas e recomendacións na prevención ou tratamento da enfermidade.		C5	D1	
		C6	D4	
		C7		

Contidos

Tema

1.- Conceptos de farmacoloxía e fármacos, principios e mecanismos xerais de acción dos fármacos. Utilización de medicamentos	Farmacoloxía: concepto e obxectivos. División da Farmacoloxía. Concepto, medicamento e droga. Nomenclatura e categoría dos medicamentos. Guías de medicamentos. Ficha técnica. Medicamento xenérico e biosimilar. Adherencia ao tratamento e conciliación. Real Decreto 1302/2018, de 22 de outubro, polo que se modifica o Real Decreto 954/2015, de 23 de outubro, polo que se regula a indicación, uso e autorización de dispensación de medicamentos e produtos sanitarios de uso humano por parte dos enfermeiros.
2. Formas de dosificación. Estabilidade dos medicamentos	Posoloxía, dosificación, caducidade e conservación dos medicamentos.
3. Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, distribución, metabolismo, eliminación, implicacións clínicas.	Absorción, distribución, metabolismo e eliminación.
4. Farmacodinamia dos medicamentos.	Concepto xeral de acción e efecto farmacolóxico. O receptor farmacolóxico. Afinidade e actividade intrínseca. Fármacos agonistas e antagonistas. Potencia e eficacia dos fármacos.
5. Fundamento da posoloxía e do réxime posolóxico.	Vías de administración dos medicamentos. Estudo das súas características.

6. Farmacoterapia en función dos problemas máis frecuente.

Farmacoloxía das enfermidades infecciosas:
 principios xerais, selección e asociacións de antibióticos.
 Antibióticos betalactámicos.
 Antibióticos aminoglucósidos. Glucopéptidos. Oxazolidinonas.
 Estreptograminas.
 Macrólidos e lincosamidas.
 Tetraciclina. Cloranfenicol. Outros antibióticos.
 Quinolonas. Sulfamidas. Trimetoprima. Cotrimoxazol. Nitrofurantoina.
 Farmacoloxía das infeccións por micobacterias.
 Fármacos antifúngicos.
 Fármacos antivíricos.
 Fármacos antisépticos.
 Fármacos antiparasitarios: Protozoos, Helminthos e Artrópodos.
 Quimioterapia antineoplásica.
 Farmacoloxía da inmunidade. Vacinas e soros. Inmunosupresores.
 Inmunomoduladores e inmunoestimulantes.
 Fármacos anestésicos xerais.
 Anestésicos locais.
 Fármacos antipsicóticos neurolepticos. Fármacos antidepresivos e antimaníacos.
 Ansiolíticos. Sedantes. Fármacos hipnóticos.
 Fármacos antiepilépticos e antiparkinsonianos.
 Fármacos analxésicos opiáceos.
 Psicoestimulantes. Psicomiméticos. Adicción a fármacos e outras sustancias.
 Fármacos analxésicos antipiréticos antiinflamatorios non esteroideos (AINEs). Antiarrítmicos.
 Medicamentos do Sistema Nervioso Autónomo. Simpaticomiméticos e simpaticolíticos.
 Parasimpaticomiméticos e parasimpaticolíticos. Bloqueantes neuromusculares.
 Autacoides e os seus antagonistas.
 Glucósidos cardíacos. Antiarrítmicos.
 Antianginosos e antihipertensivos.
 Broncodilatadores, antitusíxenos mucolíticos e expectorantes. Outros fármacos utilizados en enfermidades respiratorias.
 Antiácidos, antieméticos e eméticos.
 Laxantes e antidiarreicos.
 Farmacoloxía da coagulación sanguínea.
 Fármacos antianémicos.
 Corticoides.
 Farmacoloxía do tiroides.
 Farmacoloxía do páncreas endocrino.
 Andrógenos.
 Estrógenos e progestágenos. Anticonceptivos hormonais.
 Fármacos hipolipemiantes.
 Fármacos uricosúricos e antigotosos.
 Vitaminas. Papel fisiolóxico e utilización terapéutica. Coenzimas.

7. Información e efectos adversos dos medicamentos.

Fontes de información de medicamento.
 Tipos de reaccións adversas a medicamentos.
 Sistemas de notificación.
 Prevención de erros de medicación. Farmacovigilancia.

8. Nutrición e dietética: Desenvolvemento histórico da nutrición e a dietética, o concepto de nutrientes e enerxía.

Introdución á historia da nutrición.
 Evolución da nutrición.
 Descrición dos fundamentos nutricionais.

9. Factores que determinan as necesidades enerxéticas, necesidades e recomendacións nutricionais.

Determinantes dos requirimentos enerxéticos.
 Ecuacións predictivas do gasto enerxético.

10. Estudo dos alimentos como fonte de enerxía e nutrientes.

Requirimentos enerxéticos en situación de xaxún.
 Requirimentos enerxéticos en situación de agresión aguda.

11. Modificacións que sofren os alimentos cos procesados.

Metabolismo dos macronutrientes.

12. Estudo da alimentación das persoas e nos distintos momentos do ciclo vital.

Nutrición na infancia, adolescencia e senectude.

13. Estudo da valoración do estado nutricional dos individuos.

Valoración nutricional.
 Regulación do balance enerxético e da composición corporal.

14. Dietoterapia en función das patoloxías máis frecuentes.

Dietoterapia das enfermidades renais.
Nutrición e inmunidade.
Coidados nutricionais nas alteracións metabólicas.
Coidados nutricionais nas intolerancias alimentarias.
Nutrición e alcol
Ingreso hospitalario e dietética
Nutrición artificial
Requirimentos en situacións patolóxicas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	69	130	199
Seminario	2	0	2
Resolución de problemas	2	5	7
Estudo de casos	2	3	5
Exame de preguntas obxectivas	1	4	5
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	66	C3 C4
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	34	A3 B9 C5 B10 C6 C7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación continua:

Constará dos seguintes exercicios: un exame parcial I que será un 33% da nota final, outro exame II que será un 33% da nota final e resolución de problemas/exercicios que contará un 34% da nota final. Indicaranse as datas de avaliación en Moovi.

Avaliación global (AG): O 100% da nota dependerá do exame global. Dividido en farmacoloxía 67% e dietética 33%. O exame e a nota da materia será única e global.

2ª oportunidade: Será exclusivamente mediante avaliación global.

Os exames globais de 1ª e 2ª oportunidade realizaranse nas aulas 21 e 23 do segundo piso e as datas publicaranse na web da escola. A duración será aproximadamente de 2 h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Jesus Florez, **Farmacología Humana**, Quinta, Elsevier Masson, 2008

Silvia Castells Molina, **Farmacología en enfermería**, Tercera, Elsevier, 2012

J.M. Mosquera, **Farmacología Clínica para enfermería**, Cuarta, McGraw-Hill Interamericana, 2001

Bibliografía Complementaria

www.cofpo.org, **Canal Sanitario**,

María José Cao Torija, **Nutrición y Dietética**, Primera, Elsevier Masson, 1995

<https://www.aemps.gob.es/cima/fichasTecnicas>, **Centro Información de Medicamentos (CIMA) de la AEMPS**,

Randa Hilal-Dandan; Laurence L. Brunton, **Goodman & Gilman. Manual de farmacología y terapéutica**, Segunda, McGRAW-HILL INTERAMERICANA, 2015

Ángel Gil Hernández, **Tratado de Nutrición Tomo 3 - Nutrición Humana en el estado de la salud**, Primera, Acción Médica, 2005

Lange, **Farmacología básica y clínica**, Quince, McGraw Hill Education Inc, 2020

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas I/V53G140V01208

Prácticas clínicas II/V53G140V01303

Prácticas clínicas III/V53G140V01306

Prácticas clínicas IV/V53G140V01405

Prácticas clínicas V/V53G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica I/V53G140V01204

Introducción á enfermaría clínica/V53G140V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V53G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica I				
Materia	Enfermería clínica I			
Código	V53G140V01204			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Amil Morla, Ane			
Profesorado	Amil Morla, Ane García Vega, Francisco Javier Magdalena Lopez, Carlos Jose			
Correo-e	aneamil@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral				

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional.
C28	Coñecer as alteracións da saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D3	Capacidade de xestión da información.
D7	Razoamento crítico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de diferenciar os mecanismos e/ou problemas derivados das patoloxías máis comúns dos diferentes aparatos e sistemas do organismo humano, o seu tratamento médico e cirúrxico.	A3	B13 B14	C28 C30	D1 D3 D7
Ser capaz de planificar procedementos e intervencións precisas para proporcionar unha axeitada atención de enfermaría aos individuos con problemas médicos e cirúrxicos	A2	B2 B4 B7 B13 B16	C29 C30	D1 D1 D2 D3 D3 D7

Contidos

Tema

TEMA 1: INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA MÉDICO CIRÚRXICA.	1. XENERALIDADES: 1.1. Nomenclatura dos actos cirúrxicos. 1.2. Diéresis, hemostasia, tomía, paracentesis, lisis. 1.3. Principais accións sobre os órganos: extirpación, ostomía, anastomosis, pexia, plastia. 1.4. Síntese. 2. INTERVENCIÓN CIRÚRXICA: 2.1. Cirurxía segundo a súa localización: internas, externas. 2.2. Cirurxías segundo a súa complexidade: maior e menor. 2.3. Cirurxías segundo o seu propósito: curativas, reparadoras, paliativas e plástica-estética. 2.4. Cirurxías segundo días de estancia: CMA e convencional. 2.5. Cirurxías segundo situación: programadas e cirurxías de urxencia. 3. ANESTESIA: TIPOS E PREPARACIÓN PACIENTE: 3.1. Anestesia. Concepto e tipos de anestesia. 3.1.1. Anestesia xeral. 3.1.2. Anestesia local/ rexional. 3.1.3. Raquianestesia. 3.1.4. Epidural. 4. COMPLICACIÓNS POST CIRÚRXICAS: 4.1. Shock: tipos de shock. 4.1.1. Shock e anestesia. 4.2. Hemorraxia. 4.3. Complicacións respiratorias. 4.4. Trastornos de conciencia. 4.5. Complicacións vasculares. 4.6. Outras complicacións: 4.6.1. Dor. 4.6.2. Inflamación e reacción xeral secundaria. 4.6.3. Feridas e infección. Infeccións cirúrxicas. 5. PATOLOXÍA CIRÚRXICA: 5.1. Patoloxía inducida por tóxicos. 5.2. Patoloxía tumoral e cirurxía oncolóxica. 5.3. Resposta inmune. Transplante. Sida 6.- PATOLOXÍA PAREDE ABDOMINAL: 6.1 Recordatorio Anatomo-fisiolóxico. 6.2 Hernias Inguinocrurais. 6.3 Hernias Liña Alba. 6.4 Hernias pouco frecuentes.
TEMA 2: O/A PACIENTE CON ALTERACIÓNS TEGUMENTARIAS.	4.1 Alteracións da pel: 4.1.1 Foliculite. 4.1.2 Abscesos. 4.1.3 Queimaduras. 4.1.4 Lesións. 4.2 Alteracións do tecido graso: celulite.
TEMA 3: O/A PACIENTE CON PROBLEMAS DE INTERCAMBIO GASEOSO.	5.1 Ventilación e difusión. 5.2 Oxigenoterapia. 5.3 Insuficiencia Respiratoria 5.4 Ventilación mecánica. 5.5 Patoloxías relacionadas co intercambio gaseoso: 5.5.1 Asma. 5.5.2 EPOC. 5.5.3 Infeccións (Bronquites, Pneumonía, absceso). 5.5.4 Tumores pulmonares. Insuficiencia Respiratoria.
TEMA 4 : O/A PACIENTE CON PROBLEMAS NAS FUNCIÓNS: CARDIOVASCULAR, CIRCULATORIA E HEMATOLÓXICA.	6.1 Cardiopatías, Valvulopatías, Pericardiopatías, Insuficiencia Cardíaca. 6.2 Cardiopatía isquémica. 6.3 Endocardite. 6.4 Fundamentos do Electrocardiograma (ECG). 6.5 Trastornos do ritmo. 6.6 Hipertensión arterial. 6.7 Anemias. 6.8 Leucemias. 6.9 Poliglobulia.

TEMA 5: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA NO PERIOPERATORIO.

1. VALORACIÓN E CUIDADOS DE ENFERMARÍA NO PACIENTE

PREOPERATORIO:

- 1.1 Contextualización.
- 1.2 Competencias de Enfermería.
- 1.3 Cuidados específicos.
- 1.4 Protocolos de actuación.
- 1.5 Casos clínicos.

2. VALORACIÓN E CUIDADOS DE ENFERMARÍA DO PACIENTE NO

INTRAOPERATORIO:

- 2.1 Contextualización.
- 2.2 Competencias de Enfermería.
- 2.3 Cuidados específicos.
- 2.4 Protocolos de actuación.
- 2.5 Casos clínicos.

3. VALORACIÓN E CUIDADOS DE ENFERMARÍA NO PACIENTE

POSTOPERATORIO:

- 3.1 Contextualización.
- 3.2 Competencias de Enfermería.
- 3.3 Cuidados específicos.
- 3.4 Protocolos de actuación.
- 3.5 Casos clínicos.

TEMA 6: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA NO SHOCK, HEMORRAXIA, DOR E FERIDAS E INFECCIÓN

- 3.1 Shock: Proceso enfermeiro ao paciente en estado de shock.
- 3.2 Hemorraxia. Tratamento con sangue e hemoderivados.
- 3.3 Dor. Proceso enfermeiro ao paciente con dor.
- 3.4 Feridas e infección. Cuidados de enfermaría.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	4	0	4
Lección maxistral	70	100	170
Estudo de casos	11	37	48
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos	Análise de casos, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
-----------------	---

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Estudo de casos	Proba na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.	20	A2 A3 D3
Exame de preguntas obxectivas	EXAME PARCIAL OUTUBRO 2023 Proba para avaliación das competencias adquiridas até o momento que inclúe 45 preguntas tipo test con 4 opcións de resposta + 3 preguntas de reserva.	40	C28 C29 C30

Exame de preguntas obxectivas	EXAME FINAL XANEIRO 2024 Proba para avaliación das competencias adquiridas que inclúe 45 preguntas tipo test con 4 opcións de resposta + 3 preguntas de reserva.	40	C28 C29 C30
-------------------------------	---	----	-------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA:

Os alumnos que opten pola avaliación continua, serán avaliados da seguinte maneira:

· RESOLUCIÓN DE ESTUDO DE CASOS (20%): Os alumnos resolverán un caso práctico de maneira individual e por escrito en horario lectivo sobre contidos impartidos ata o momento. A data será publicada en En Moovi e será anunciada pola coordinadora da materia na aula con antelación.

· EXÁMEN PARCIAL DE OUTUBRO (40%): Os alumnos realizarán un un exámen parcial dos contidos impartidos ata o momento. A data será o 24 de outubro de 2023 en horario lectivo. O exámen constará de 45 preguntas tipo test(+ 3 preguntas de reserva) con 4 opcións de resposta e unha sola válida. Non será obrigatorio responder a todas as preguntas. Aquelas que estean correctas computarán 1 punto, as erróneas restarán 0.25 puntos e as que estean en branco non computarán. Os alumnos que obteñan unha puntuación igual ou superior ao 50%,eliminarán materia e non terá nque examinarse desta parte no examen de xaneiro.

· EXÁMEN FINAL DE XANEIRO (40%):O : examen constará de 45 preguntas tipo test (+ 3 preguntasde reserva) con 4 opcións de resposta e unha sola válida. Non será obrigatorio responder a todas as preguntas. Aquelas que estean correctas computarán 1 punto, as erróneas restarán 0.25 puntos e as que estean en branco non computarán. Será necesario obter unha nota igual ou superior ao 40% para poder facer media coa nota obtida na resolución de casos (caso práctico) e o examen parcial de outubro.

Aqueles alumnos que non eliminen materia no no exámen parcial de outubro, en xaneiro realizarán o mesmo exame (co mesmo número de preguntas) que os alumnos que realicen avaliación global. Neste caso, a resolución do caso práctico, computará un 20% de de a cualificación do examen un 80%.

AVALIACIÓN GLOBAL:

Aqueles alumnos que opten pola avaliación global ou que perdan o dereito á avaliación continua, realizarán o exame na data oficial establecida polo centro (100% da nota final) . O exame constará de 75 preguntas tipo test (+ 3 preguntas de reserva) con 4 opcións de resposta e unha sóla opción válida. Non será obrigatorio responder atodas as preguntas. Aquelas que estean correctas computarán 1 punto, as erróneas restarán 0.25 puntos e as que estean en branco non computarán.

2ª OPORTUNIDADE:

O 100 % da calificación será a obtida no exame, de similares características ó exame global.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MORILLO RODRÍGUEZ J.;FERNÁNDEZ AYUSO,D, **ENFERMERÍA CLÍNICA I**, MSD, 2016

HARRISON, **MANUAL DE MEDICINA**, MC Graw Hill, 2016

Bibliografía Complementaria

PAMELA L.SWEARINGEN, **MANUAL DE ENFERMERÍA MÉDICO QUIRÚRGICA:INTERVENCIONES ENFERMERAS Y TRATAMIENTOS INTERDISCIPLINARIOS**, 8, Elsevier-Mosby,, 2016

Hospital 12 de octubre, **MANUAL DE DIAGNOSTICO Y TERAPEUTICA MEDICA**, MSD, 2017

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica II/V53G140V01205

Enfermaría clínica III/V53G140V01301

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Farmacoloxía e dietética/V53G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V53G140V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica II				
Materia	Enfermería clínica II			
Código	V53G140V01205			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Maldonado Arroyo, Alfonso Eduardo			
Profesorado	Fernández Ferro, Martín Fernández Sanromán, Jacinto Maldonado Arroyo, Alfonso Eduardo			
Correo-e	emaldonado@cepovisa.com			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Materia destinada ao coñecemento de las patoloxías tanto médicas como cirúrxicas, así como os distintos coidados que el profesional de Enfermería desempeña.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional.
C28	Coñecer as alteracións da saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D7	Razoamento crítico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de deseñar coidados nas principais enfermidades relacionadas co aparello dixestivo, locomotor, órganos dos sentidos, sistema nervioso e inmunitario.			C28 C29	D1 D3 D4
Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfermidades sistémicas.	A3	B7	C28 C29 C30	D1 D3 D4
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas.	A3	B7	C28 C29 C30 C32	D1 D3 D4 D7

Contidos

Tema	
1.- PACIENTE CON PATOLOXÍA DO TECIDO CONECTIVO.	1.1. Trastornos conectivos autoinmunes: LLES, Espondilitis, Síndrome de Sjögren, Artrite reumatoide, etc. 1.2. Artroses primarias e secundarias. 1.3. Enfermidades endocrino metabólicas asociadas a patoloxías reumáticas: pinga, amiloidosis, hemofilia, etc. 1.4. Alteracións óseas: Osteoporose, osteomalacias, enfermidade de Paget 1.5. Outras patoloxías reumáticas: Trastornos extra - articulares, lumbalxias, fibromialxias. 1.6. Coidados de enfermaría.

2.- PACIENTE CON PROBLEMAS DA FUNCIÓN MÚSCULO ESQUELÉTICA.	2.1 Fracturas. Osteosíntesis. 2.2 Artroplastias: Cadeira, xeonllo 2.3 Artrodesis 2.4 Patoloxía do ombreiro 2.5 Patoloxía da man 2.6. Coidados de enfermaría nos diferentes procesos cirúrxicos aplicados en traumatoloxía: artroplastias, osteosíntesis, artrodesis, etc.
3.-PACIENTE CON DISFUNCIÓN NEUROLÓXICA.	3.1 Conceptos básicos e métodos diagnósticos: Conceptos básicos e Neuroimagen. 3.2 Principais síndromes neurolóxicas: Síndrome Miopático, Síndrome Hipertensión Intracraneal, Síndrome Dolorosa, Síndrome Meníngeo, Síndrome Piramidal e Extrapiramidal. 3.3 Hemicrania e Cefaleas primarias 3.4 Accidentes cerebrovasculares: Ictus Isquémico e Ictus Hemorrágico. Coidados de Enfermaría. 3.5 Epilepsia. Coidados de Enfermaría. 3.6 Infeccións do SNC: Meninxite e Encefalitis. 3.7 Enfermidades desmielinizantes: Esclerose Múltiple. Coidados de Enfermaría. 3.8 Enfermidades dexenerativas do SNC; Enfermidade de Parkinson, Esclerose Lateral Amiotrófica(ELA), Coreas (Enfermidade de Huntington). Coidados de Enfermaría. 3.9 Enfermidades da Medula Espiña: Mielopatía transversa. 3.10 Neuropatías periféricas: Síndrome de Guillen Barré. SEMINARIO; Enfermidade de Alzheimer e coidados de enfermaría
4.- PACIENTE CON ALTERACIÓNS DA VISIÓN.	4.1.- Afectación Visual e cegueira: Cegueira e Baixa visión. Habilitación Visual. Rehabilitación. 4.2.-Trastornos da Refracción; Ametropías. Ambliopía. 4.3.-Enfermidades Inflamatorias: Conjuntivitis. Uveítis. 4.4.-Cataratas. O Glaucoma. Traumatismo oculares de ollo aberto e pechado. Corpos Estraños. Coidados de Enfermaría.
5.-PACIENTE CON ALTERACIÓNS DA AUDICIÓN	5.1.-Introducción, definicións e exploración auditiva: física e funcional. 5.2.-Audiometrías 5.3.-Alteracións do Oído Externo: Patoloxía do pavillón auricular. Otitis Externa. Tapón de Cerumen. Corpos Estraños. Administración de pingas óticas. 5.4.-Alteracións do Oído Medio: Otosclerosis. Otitis Media Aguda e Crónica. 5.5.-Alteracións do oído Interno: Presbiacusia. Enfermidade de Menière. Trauma

6.- PACIENTE CON PROBLEMAS DIXESTIVOS.

- 6.1 Valoración do paciente con Enfermidades do Aparello Dixestivo.
 - 6.1.1 Anamnesis. Exploración física e Inspección
 - 6.1.2 Auscultación, Palpación, Percusión.
 - 6.1.3 Probas Diagnósticas Complementarias: Laboratorio, Radioloxía, Endoscopias, Ecografías, TAC, RMN, etc.
- 6.2 Patoloxía do Esófago.
 - 6.2.1 Probas diagnósticas.
 - 6.2.2 Refluxo Gastroesofágico, Hernia de Hiato e Paraesofágicas, Achalasia.
 - 6.2.3 Tumores do Esófago.
 - 6.2.4 Diagnóstico de Enfermaría. Obxectivos.
- 6.3 Patoloxía do Estómago e Duodeno.
 - 6.3.1 Ulcus Gastroduodenal.
 - 6.3.2 Tumores do Estómago
 - 6.3.3 Coidados de Enfermaría en Pacientes Gastrectomizados.
- 6.4 Patoloxía do Intestino Delgado
 - 6.4.1 Enfermidade de Crohn.
 - 6.4.2 Tumores do Intestino Delgado
- 6.5 Patoloxía do Intestino Groso.
 - 6.5.1 Cancro de Colon e Recto
 - 6.5.2 Patoloxía Benigna do Recto e o ano: Hemorroides, Fistulas e Fisuras
 - 6.5.3 Incontinencia Fecal
 - 6.5.4 Estreñimento
 - 6.5.5 Colitis Ulcerosa
 - 6.5.6 Diagnóstico de Enfermaría e Coidados en pacientes con patoloxía colorrectal
- 6.6 Ostomías: Gastrostomías, Ileostomías, Colostomías
- 6.7 Patoloxía do Fígado e Vías Biliares
 - 6.7.1 Tumores Hepáticos Primarios e Secundarios.
 - 6.7.2 Enfermidades Infecciosas do Fígado: Hepatite
 - 6.7.3 Hepatopatías e Cirrosis Hepáticas
 - 6.7.4 Enfermidades Infiltrativas, Metabólicas e Hereditarias do Fígado
 - 6.7.5 Patoloxía Benigna das Vías Biliares: Colelitiasis, Colecistitis Aguda e Coledocolitiasis
 - 6.7.6 Neoplasias das Vías Biliares
- 6.8 Patoloxía do Páncreas
 - 6.8.1 Pancreatitis Aguda
 - 6.8.2 Pancreatitis Crónica
 - 6.8.3 Tumores Pancreáticos
- 7.- Patoloxía Parede Abdominal
 - 7.1 Recordo AnatomoFisioloxico
 - 7.2 Hernias InguinoCruales
 - 7.3 Hernias Liña Alba
 - 7.4 Hernias Pouco Frecuentes
 - 7.5 Eventración Postoperatoria e Peches Difíciles

7.- PACIENTE CON PATOLOXÍA ARTERIAL PERIFÉRICA

- 7.1 Coidados de enfermaría na patoloxía arterial periférica crónica.
- 7.2 Coidados de enfermaría na isquemia aguda periférica: embolismos, trombosis..
- 7.3 Coidados de enfermaría en cirurxía vascular periférica: aneurismas, by pass, ...

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	46	48	94
Actividades introdutorias	3	3	6
Estudo de casos	6	24	30
Exame de preguntas obxectivas	2	8	10
Exame de preguntas obxectivas	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
-----------------	---

Atención personalizada

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Estudo de casos	Proba na que un alumno/a debe analizar un feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos,	20	A3 B7 C29 D1 C30 D3 C32 D4 D7
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40	B7 C28 D1 C29 D3 C30 D4 C32 D7
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40	B7 C28 D1 C29 D3 C30 D4 C32 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA (AC):

Os alumnos que opten pola avaliación continua, serán avaliados do seguinte modo: - RESOLUCIÓN DE ESTUDO DE CASOS (20%): Os alumnos desenvolverán un caso baseado nun tema, de maneira individual e por escrito en horario lectivo sobre os contidos impartidos ata o momento. A data será publicada en Moovi e anunciada polo coordinador da materia na aula con antelación.

- EXAME PARCIAL DE MARZO (40%): Os alumnos realizarán un exame parcial dos contidos impartidos ata o momento. A data será a finais do mes de marzo de 2024, en horario lectivo e será publicada con antelación en Moovi e anunciada polo coordinador da materia na aula con antelación.

Constará de 50 preguntas tipo test con 4 opcións de resposta e unha soa válida. Non será obrigatorio responder a todas as preguntas. Aquelas que estean correctas computarán 1 punto, as erróneas restarán 0.25 puntos e as que estean en branco non computarán. Os alumnos que obteñan unha puntuación igual ou superior ao 50%, eliminarán materia e non terán que examinarse desta parte no exame final de maio.

-EXAME FINAL DE MAIO (40%): Constará de 50 preguntas tipo test, con 4 opcións de resposta e unha soa válida. Non será obrigatorio responder a todas as preguntas. Aquelas que estean correctas computarán 1 punto, as erróneas restarán 0.25 puntos e as que estean en branco non computarán.

Será necesario obter unha nota igual ou superior ao 50% para poder facer media coa nota obtida no desenvolvemento do casos e o exame parcial de marzo.

Aqueles alumnos que non eliminen materia no parcial de marzo, realizarán o mesmo exame (co mesmo número de preguntas 80) que os alumnos que realicen avaliación global. O estudo de casos, computará un 20% da cualificación e o exame un 80%.

AVALIACIÓN GLOBAL: O estudiantado que opte pola avaliación global ou que perdan o dereito á avaliación continua, realizarán o exame na data oficial establecida polo centro (100% da nota).

Constará de 80 preguntas tipo test con 4 opcións de resposta e unha soa opción válida. Non será obrigatorio responder a todas as preguntas. Aquelas que estean correctas computarán 1 punto, as erróneas restarán 0.25 puntos e as que estean en branco non computarán.

2ª OPORTUNIDADE:

O 100 % da cualificación será a obtida no exame, de similares características ao da Avaliación global.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Brunner y Suddarth, **Enfermería médico quirúrgica**, 12ª edición, Lippincott, 2017

Rosa Suárez, **Tratado de Enfermería Neurológica: La persona, la enfermedad y los cuidados**, 3ª edición, Elsevier, 2013

Bibliografía Complementaria

Pamela Lynn, **ENFERMERÍA CLÍNICA DE TAYLOR. MANUAL DE COMPETENCIAS Y PROCEDIMIENTOS.**, 2ª edición, Lippincott, 2016

Harrison, **Principios de medicina interna**, 19ª edición, Mc Graw Hill, 2015

Julian García-Feijoo, **Manual de Oftalmología**, 1ª edición revisada, Elsevier, 2012

Jonas Johnson., **Otolaryngology (Bailey´s Head and Neck Surgery)**, 5ª edición, Hardback, 2013

Elizabeth Jamieson, **Procedimientos de Enfermería Clínica: Guía para la practica basada en la experiencia.**, 5ª edición, Elsevier, 2008

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica III/V53G140V01301

Prácticas clínicas III/V53G140V01306

Prácticas clínicas IV/V53G140V01405

Prácticas clínicas V/V53G140V01406

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas I/V53G140V01208

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Fisiología: Fisiología/V53G140V01105

Enfermería clínica I/V53G140V01204

Introducción á enfermería clínica/V53G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería comunitaria II				
Materia	Enfermería comunitaria II			
Código	V53G140V01206			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Giráldez Miranda, Esperanza María			
Profesorado	Giráldez Miranda, Esperanza María Muños Álvarez, Alicia Rey Grandal, María			
Correo-e	mgiraldez@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Dar a coñecer aos estudantes o modelo profesional da Enfermería Comunitaria, a través dos seus modelos teóricos e metodolóxicos, os seus roles e funcións e o seu papel dentro dos Equipos Multidisciplinares de Atención á Comunidade, tendo en conta a participación comunitaria na abordaxe dos coidados da saúde, das persoas, as familias e as comunidades.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles.
C20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades que se desenvolven para proporcionar un coidado integral de enfermmería ao individuo, á familia e á comunidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde ou enfermidade como integrantes dunha comunidade.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde dos individuos e grupos.
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos de poboación, identificando as posibles causas dos problemas de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe.
D6	Habilidades nas relacións interpersoais.
D7	Razoamento crítico.
D8	Aprendizaxe autónoma.
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.

Resultados previstos na materia		Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resultados previstos na materia		A3	B6	C20	D1
Ser capaz de identificar las necesidades de saúde das poboacións e grupos de interese en saúde pública.				C23	D2
				C24	D3
				C25	D5
				C26	D6
					D7
					D8
					D9

Ser capaz de realizar enquisas epidemiolóxicas e resolver estudos epidemiolóxicos de brotes de enfermidades ou situacións desfavorables en relación coa saúde	A3		C23	D1
	A4		C24	D2
			C25	D3
				D5
				D7
Saber aplicar intervencións de formación para la saúde para contribuír a resolver problemas de saúde colectivos	A4	B2	C23	D2
		B6	C24	D3
			C25	D6
			C26	D9

Contidos

Tema

Epidemioloxía e prevención das enfermidades crónicas.	Programa de actividades preventivas e promoción da saúde (PAAPS) Estratexias de prevención: Recomendacións sobre estilos de vida A diabetes Recomendación e prevención do cancro Recomendacións preventivas cardiolóxicas Prevención enfermidades infecciosas Prevención trastornos de saúde mental Actividades preventivas en maiores, muller e infancia e adolescencia Actividades preventivas na muller Epidemioloxía e prevención de accidentes
Principios xerais de Atención Primaria, Organización e funcionamento dos Servizos de Atención Primaria de Saúde. Promoción da Saúde	Enfermaría Familiar, Comunitaria e de Saúde Pública. Xeneralidades Políticas de saúde. Marco normativo. Sistema sanitario español. Atención Primaria. Equipo interdisciplinar. Carteira de servizos. Coordinación interniveis. Sistemas de información. Centro de saúde. Atención domiciliaria / enfermeira xestora de casos. Promoción da saúde: neno san, adolescente Idade adulta (violencia de xénero, atención á familia) e ancián. Paciente crónico Saúde bucodental Atención á dependencia Atención sociosanitaria Nutrición comunitaria Cooperación non gubernamental Enfermaría militar e penal Enfermaría escolar Saúde laboral
Conceptos xerais e bases da formación e información para a saúde (EPS).	Enfoques e modelos de EPS Planificación de programas e/as actividades de EPS. Métodos e medios de EPS. EPS en grupos, dinámica de grupos. EPS en persoas / pacientes

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	54	41	95
Estudo de casos	4	6	10
Traballo tutelado	8	36	44
Actividades introdutorias	3	3	6
Obradoiro	4	15	19
Instrucción programada	4	12	16
Metodoloxías baseadas en investigación	0	25	25
Exame de preguntas obxectivas	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución

Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, consistente nun proxecto de educación para a saúde no ámbito comunitario. Realizarase en grupo, baixo tutorización da profesora responsable.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Obradoiro	Actividade enfocada á adquisición de coñecementos procedementais, habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor/a ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os/as estudantes.
Instrucción programada	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos procedementais, habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/o grupais que desenvolven os estudantes.
Metodoloxías baseadas en investigación	Mellora o procesamento da información en dominios específicos recorrendo a actividades de investigación científica. CURSO UVIGO: INFORMATE COA BIBLIO

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución, expostos nas clases maxistras.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, consistente nun proxecto de educación para a saúde no ámbito comunitario. Realizarase en grupo, baixo tutorización da profesora responsable.
Obradoiro	

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, consistente nun proxecto de educación para a saúde no ámbito comunitario. Realizarase en grupo, baixo tiitorización da profesora responsable.	35	A3 A4	B2	C23 C24 C25	D1 D2 D3 D5 D6 D9
Instrucción programada	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos procedementais, habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/o grupais que desenvolven os estudantes.	15	A3 A4	B2 B6	C20 C23 C24 C25 C26	D1 D2 D3 D7 D8 D9
Metodoloxías baseadas en investigación	Mellora o procesamento da información en dominios específicos recorrendo a actividades de investigación científica. CURSO UVIGO: INFORMATE COA BIBLIO	10	A3	B6	C25	D1 D2 D3 D7 D8 D9
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta. Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Inclúen casos prácticos.	40		B2 B6	C20 C23 C24 C25 C26	D7 D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

O primeiro día de clase os docentes expoñen a planificación da materia e os horarios de titoría, e informan sobre as opcións de avaliación (CONTINUA Ou GLOBAL), para que opten pola que máis se axuste ás súas necesidades.

Presuponse a avaliación global, o seu rexeitamento e opción de avaliación final, será comunicada formalmente segundo a metodoloxía establecida para iso e publicada na web.

Avaliación Continua (AC):

O 10 % de faltas de asistencia non xustificadas implica a perda do dereito á EC, considerándose faltas xustificadas: a realización de exames, a presenza en órganos colexiados, o ingreso hospitalario e a enfermidade ou baixa médica (achegando xustificante pertinente).

A cualificación da AC obtérase mediante a suma das probas desenvolvidas na aula: TRABALLO TUTELADO (35%), INSTRUCCIÓN PROGRAMADA (15%), METODOLOXÍAS BASEADAS EN INVESTIGACIÓN (10 %) e EXAME (40%).

Preguntas tipo test con 4 opcións de resposta única, cada erro resta 0.25 das correctas. Deberase alcanzar unha nota mínima de 4/10 en cada metodoloxía para computar a avaliación continua, excepto no exame que será dun 5/10. En caso de non alcanzarse ditas cualificacións o estudante perderá a EC.

Aqueles estudantes que non sigan ou perdesen a EC, serán cualificados mediante avaliación global.

Avaliación global:

Realizarase un exame global que supón o 100 % de cualificación da materia. Exame tipo test de 100 preguntas, con 4 opcións de resposta.

Cada resposta errónea, resta 0.25 do valor das correctas.

Para superar a materia deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10. O exame realizarase na data establecida no calendario oficial e publicada na web, nas AULAS 21 e 23.

2ª OPORTUNIDADE: O non superar a materia en calquera das dúas modalidades en 1ª oportunidade, implica que na 2ª oportunidade, optarase por avaliación global.

Compromiso ético: Espérase que o estudantado presente un comportamento ético adecuado. En caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados etc.)/ etc.), considerarase que o alumno non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación final en primeira convocatoria será de suspenso (0,0). Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Piedrola y otros, **Medicina Preventiva y Salud Pública**, 12ª, ELSEVIER, 2015

<https://www.sergas.es/salud pública>,

Bibliografía Complementaria

Enrique Ramos Calero, **Enfermería Comunitaria: Métodos y técnicas**, 1ª, DIFUSION AVANCES DE ENFERMERIA, 2000

L. Mazarrasa Alvear, **Salud Pública y Enfermería Comunitaria**, 2ª, McGraw - Hill, 2003

<http://www.who.int/es/>,

M.B. Sanchez Gomez, J. Gómez Salgado, G. Duarte Climents,, **Enfermería Comunitaria**, 1ª, FUDEN, 2007

<http://www.msssi.gob.es/>,

<http://enfermeriacomunitaria.org/web/>,

SEMFyC, <https://www.semfyc.es/wp-content/uploads/2016/07/01-recomendaciones.pdf>,

<https://www.aepap.org/grupos/grupo-de-patologia-infecciosa/informacion-para-familias>,

Lizarraga, S. y Ayarra, M., http://www.aepap.org/apapcyl/entrevista_motivacional.pdf.

<http://www.elsevier.es/es-revista-atencion-primaria-27-sumario-vol-48-num-s1-S0212656716X70102>,

http://www.juntadeandalucia.es/servicioandaluzdesalud/principal/documentosAcc.asp?pagina=pr_desa_Innovacion5,

<https://www.aepap.org/biblioteca/programa-de-salud-infantil>,

Arribas Chatá et al., **Herramientas y técnicas sanitarias**, 3ª Edición., 2015

www.seoeme.es/,

www.sennutricion.org,

María Begoña Sánchez Gómez, Juan Gómez Salgado y Gonzalo Duarte Climents, **Atención al individuo y la familia**, 1ª, FUDEN, 2009

<http://enfermeriacomunitaria.org/web/>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría en saúde mental/V53G140V01305

Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos/V53G140V01304

Enfermaría materno-infantil/V53G140V01302

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas II/V53G140V01303

Prácticas clínicas III/V53G140V01306

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Enfermería comunitaria I/V53G140V01104

Estatística: Estatística/V53G140V01106

Psicoloxía: Psicoloxía/V53G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xestión de enfermaría				
Materia	Xestión de enfermaría			
Código	V53G140V01207			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinador/a	Serra Martínez, Cristina			
Profesorado	Groba Pérez, Fernando Serra Martínez, Cristina			
Correo-e	cserra@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	A Enfermaría é unha disciplina dedicada ao trato directo coas persoas, en ocasións baixo circunstancias de diversa complexidade relacionadas co binomio Saúde-Enfermidade, ou Vida-Morte. A Xestión en Enfermaría é a ferramenta principal para desenvolver os coidados de Enfermaría, tanto a nivel individual como colectivo, sobre a base da Valoración, Diagnóstico, Planificación, Execución e Avaliación.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación.
B13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles.
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uní ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
C45	Coñecer o Sistema Sanitario Español.
C46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe.
D6	Habilidades nas relacións interpersoais.
D10	Motivación pola calidade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de aplicar a Política de calidade asistencial e a avaliación da calidade dos servizos de enfermaría.	B13 B15	C46	D4 D5 D6 D10 D11	
Realizar unha Xestión por Procesos Sanitarios: coñecer, comprender e manexar os diferentes Sistemas de axustes de Riscos, as ferramentas específicas para a xestión dos Procesos Sanitarios: *IC, *GRDs, IR-*GRDs, *ACGs, *CASEMIX,...	B12 B13 B15	C45 C46	D4 D5 D6 D10 D11	
Coñecer, comprender e manexar os principais indicadores de Xestión Sanitaria, Recurso [Cama Hospitalaria] e os seus deseños de cadro de mando integral.			D1 D2 D3	

Contidos

Tema

Proceso administrativo nos servizos de saúde.	1. Concepto de dirección. 2. Elementos da dirección: a) Motivación b) Comunicación. c) Toma de decisións. d) Liderado: estilos de dirección. e) Negociación. 3. Concepto de planificación. Problema de saúde. Risco. Necesidade de saúde. 4. Tipos e niveis de planificación. Proceso de planificación: análise e diagnóstico da situación, establecemento das prioridades, determinación das alternativas, elaboración de obxectivos e formulación do plan. 5. Ciclo Administrativo. Funcións da Administración.
Análise dos ámbitos sanitarios.	1. O sector da Sanidade e a Economía. 2. A oferta de servizos sanitarios. 3. Análise do custo da unidade de Enfermaría 4. Fundamentos da Xestión Financeira
Políticas sanitarias:	1. Central e autonómica 2. Políticas sanitarias máis significativas a nivel mundial. 3. Concepto de organización. As organizacións sanitarias. 4. Principios da organización. 5. Proceso de organización: a) Estructuración: definición, tipos, organigramas. b) Sistematización: normas, protocolo, política e estándares de enfermaría. c) Instalación: recursos humanos, recursos materiais.
Xestión de servizos de enfermaría: características e procesos.	1. Cara a unha xestión de Enfermaría Innovadora. 2. Sistemas de Información e a súa aplicación nos coidados enfermeiros. 3. Organización das unidades de Enfermaría. 4. O proceso de cambio na organización. 5. Xestión por procesos de enfermaría. 6. Comunicación na organización. 7. Fundamento de Dirección de RRHH. Descrición de postos de traballo. Xestión por competencias. 8. Fundamento de loxística e Compras. Introducción á xestión de compras e aprovisionamentos. 9. Fundamento de Mercadotecnia. Mercadotecnia presente e futuro. Mercadotecnia estratéxica.
Concepto de calidade e seguridade.	1. Historia da Calidade. Fundamentos de Xestión da Calidade. 2. A mellora continua. Ferramentas para a análise e a solución de problemas. 3. O proceso de cambio na organización e a xestión do risco.
Avaliación da calidade dos servizos de Enfermería	Política de calidade asistencial e avaliación da calidade dos servizos de enfermaría

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	18	6	24
Lección maxistral	54	46	100
Actividades introdutorias	2	2	4
Aprendizaxe baseado en proxectos	6	6	12
Exame de preguntas obxectivas	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixa as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado os seus desenvolvementos con actividades autónomas do estudante.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Aprendizaxe baseado en Entrega de informes ou traballos de investigación relacionados coa materia propostos polo proxectos profesorado durante as clases que serán de carácter opcional. Desenvolvemento dun caso práctico, creatividade e resolución de problemas cun grupo nominal, análise causa-raíz mediante un suposto práctico, emprego de ferramentas para análises (DAFO, Ishikawa...) e outras dinámica de traballo en grupo e coordinación (crebacabezas, o intérprete do grupo, etc)

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Os traballos realizados durante as dinámicas impartidas nas clases teóricas teñen por finalidade mellorar a capacidade de adquisición e desenvolvemento dos coñecementos fundamentais de xestión que permitan comprender e desenvolver os coñecementos especializados da Xestión Sanitaria. Para iso, o/a estudante dispón dunha atención personalizada que fomente o seu desenvolvemento persoal ligado ao tema específico escollido por el, dentro das directrices designadas polo/a docente.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Proporanse distintas dinámicas de traballo.
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	As indicacións do exame serán facilitadas en clase e especificadas na portada do mesmo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia. Trátase da realización dun traballo de maneira grupal con contidos transversais da materia. Consistirá nun traballo final da materia onde se reflectirá un caso práctico para a posta en marcha dunha clínica ou similar. Disporanse de horas tuteladas durante a materia para a resolución das partes.	20	B13 B15	C45 C46	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D10 D11
Aprendizaxe baseado en proxectos	Entrega de informes ou traballos de relacionados coa materia propostos polo profesorado durante as clases para a avaliación continua. Realizaranse até un máximo de seis dinámicas ou talleres en total que terán modalidade en grupo ou de forma individual dependendo do enfoque da actividade. DINÁMICA 1 Organizacións sanitarias DINÁMICA 2 Seminario hospital DINÁMICA 3 Xestión financeira DINÁMICA 4 "O líder" DINÁMICA 5 "Mercadotecnia" DINÁMICA 6 "Xestión da calidade e seguridade do paciente"	20	B15		
Exame de preguntas obxectivas	Requisito de ponderación mínima para computar con resto de traballos, nota 4.0/10. Mínimo 40 preguntas tipo test, con 4 opcións de resposta e só unha correcta . Cada pregunta incorrecta supón -0.33 puntos. Exame parcial I (30%) e exame parcial II (30%)	60	B13 B15	C45 C46	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA: Para manter esta opción, é imprescindible a asistencia a clase sen poder superarse o 10% de faltas non xustificadas. Avaliarase mediante actividades/traballos de clase (40%), exame parcial I (30%) cuxa data se publicará a través de Moovi e exame parcial II (30%) segundo calendario oficial publicado na web. A nota mínima para superar ambos os exames será de 4/10 para optar a sumar as notas relativas das actividades. Os exames son tipo test con catro opcións de resposta (só 1 correcta) e con desconto de -0.33 puntos por cada pregunta mal contestada. As preguntas non contestadas non suman nin restan sobre a puntuación final. En caso de non superar con polo menos un 4/10 ambos os exames (parcial e parcial II) non se aprobará a primeira convocatoria e o estudantado terá a posibilidade de realizar o exame de 2ª oportunidade en xullo. **AVALIACIÓN GLOBAL:** Os alumnos que perdan ou renuncien á avaliación continua terán a opción de presentarse ao exame final que terá unha ponderación do 100%. Realizarase na data fixada polo centro e publicada na web. Non existirán outras opcións de aumento de nota mediante traballos/dinámicas. Devandito exame terá a mesma modalidade tipo test que a anteriormente mencionada e

avaliará a totalidade dos contidos impartidos na materia.

2ª OPORTUNIDADE: Non se conservarán as notas das actividades presentadas na modalidade de avaliación continua. Por tanto o exame de 2ª oportunidade terá un valor do 100% da cualificación.

TITORÍAS: O estudiantado ten á súa disposición un horario semanal para a resolución de dúbidas e/ou titorías con carácter presencial que será todos os xoves ás 19:05 h, cuxa solicitude terá que facerse con antelación ao profesor docente do temario de interese.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CABO, J. et al., **☐Dirección de Empresas (MBA) Integral: Pública y Privada☐**., Centro de Estudios Financieros., 2010

CENTRO DE INICIATIVAS PROFESIONALES ☐ CIP, **☐Fundamentos de Calidad☐**., 2012

Bibliografía Complementaria

AMAT O., **☐Contabilidad y finanzas para no financieros☐**, DEUSTO Barcelona, 2008

MORALES, J.A. y PUIG, M., **La planificación didáctica en el Espacio Europeo de Educación Superior**, 2011

UDIMA, **☐Diseño de Programas Formativos☐**.,

MUÑIZ, R., **☐Marketing en el siglo XXI☐**., 2010

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/V53G140V01306

Prácticas clínicas IV/V53G140V01405

Prácticas clínicas V/V53G140V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estatística: Estadística/V53G140V01106

Fundamentos de enfermaría/V53G140V01107

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas I				
Materia	Prácticas clínicas I			
Código	V53G140V01208			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Martínez Pérez, Estefanía			
Profesorado	Giráldez Miranda, Esperanza María Maldonado Arroyo, Alfonso Eduardo Martínez Pérez, Estefanía Muíños Álvarez, Alicia			
Correo-e	emartinez@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	O estudante adquirirá coñecementos e destrezas nos coidados de enfermaría básicos, así como nas **relacions persoais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles.
B13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e a familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
D6	Habilidades nas relacións interpersoais.
D7	Razoamento crítico.
D8	Aprendizaxe autónoma.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independancia das persoas nas súas necesidades básicas e específicas, na Atención especializada e no ámbito Sociosanitario.	A5	B1 B3 B6 B13	C18 C29 C31 C50	D6 D7 D8
Ser capaz de prestar coidados ó paciente, establecendo con él/ela e a súa familia, unha actitude empática, e que garanta a confidencialidade, privacidade e dignidade.			C11 C12 C22 C33 C49	
Ser capaz de prestar coidados ó paciente, establecendo con él/ela e a súa familia, unha actitude empática, e que garanta a confidencialidade, privacidade e dignidade.				D6

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionais que permiten a aplicación e adquisición de competencias e dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, en centros asistenciais e sociosanitarios.	Realización das actividades referidas os períodos de prácticas clínicas nos correspondentes servizos asistenciais.
	Coidados da alteracion das necesidades básicas.
	Técnicas e procedementos de enfermaría básicos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	4	0	4
Actividades introdutorias	1	0	1
Prácticum, Practicas externas e clínicas	210	7	217
Simulación	2	0	2
Cartafol/dossier	0	0.5	0.5
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	0	0.5	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o desenvolvemento das prácticas.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Rotatorio de prácticas preprofesionais que permiten a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos de Enfermaría á práctica clínica, en centros asistenciais e sociosanitarios.
Simulación	Probas para a avaliación que inclúen actividades prácticas a resolver. O estudiantado debe dar resposta a actividade exposta aplicando os coñecementos teórico-prácticos da materia e as competencias adquiridas durante o desenvolvemento da materia.

Atención personalizada

Probas	Descrición
Cartafol/dossier	Axudar e guiar ao estudante na elaboración dun cartafol no que reflexe as características da empresa, institución sanitaria ou sociosanitaria onde realizou as prácticas, e describi-las tarefas e funcións desenvolvidas durante o proceso de formación práctica.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Rotatorio de prácticas preprofesionais que permiten a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos de Enfermaría á práctica clínica, en centros asistenciais e sociosanitarios.	65	A5 B1 C11 D6 B3 C12 D7 B6 C18 D8 B13 C22 C29 C31 C33 C49 C50
Simulación	Probas para a avaliación que inclúen actividades prácticas a resolver. O estudiantado debe dar resposta a actividade exposta aplicando os coñecementos teórico-prácticos da materia e as competencias adquiridas durante o desenvolvemento da materia.	25	A5 B1 C11 D6 B3 C12 D7 B6 C18 B13 C22 C29 C31 C33 C49 C50
Cartafol/dossier	O estudante presentará ao finalizar o período correspondente o cartafol, no que se inclúe o cumprimento de obxectivos, relación co equipo profesional, con paciente e familia, así como unha valoración global da súa estancia. Reflectirá a súa percepción sobre o grao de dificultade das intervencións realizadas.	10	D6 D7 D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

As prácticas clínicas I están vinculados a dous períodos, en hospitalización e/ou centro sociosanitario. O primeiro de 3 semanas, con asistencia a un seminario previo (obrigatorio) e o segundo de 4 semanas.

É necesario alcanzar unha cualificación mínima de catro puntos sobre dez en cada un dos períodos de prácticas, así como na simulación, para poder optar ao aprobado. En caso contrario de non alcanzar esa nota, se reprogramará a rotación/actividade suspensión.

En caso de non entregar o cartafol e a memoria de prácticas, segundo a normativa establecida (un por período), repercutirá negativamente na nota, restándose un 5% da cualificación do período correspondente.

As faltas de asistencia non xustificadas suporán o suspenso e a interrupción inmediata do período, mentres que si son faltas xustificadas permitiranse un máximo de 3 na primeira rotación e 4 na segunda, que serán de recuperación obrigatoria no período establecido para tal fin polo responsable da materia.

A ausencia de máis de 4 días, aínda que sexan faltas xustificadas, suporá a recuperación completa do período en cuestión.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

SARAH RENTON / CLAIRE MCGUINNESS/ EVELYN STRACHAN, **Procedimientos de Enfermería Clínica**, 9788491139058, 6ª EDICIÓN, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

A. G. PERRY, **Guía Mosby de habilidades y procedimientos de enfermería**, 9788491134152, 9ª EDICIÓN, Elsevier, 2019

SHEILA A. SORRENTINO, **Manual Mosby de cuidados básicos de enfermería**, 9788491135722, 6ª EDICIÓN, Elsevier, 2020

EVANGELINA PÉRES DE LA PLAZA / ANA Mª FERNÁNDEZ ESPINOSA, **Técnicas Básicas de Enfermería**, 9788448609610, McGraw-Hil, 2017

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas II/V53G140V01303

Prácticas clínicas III/V53G140V01306

Prácticas clínicas IV/V53G140V01405

Prácticas clínicas V/V53G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica I/V53G140V01204

Farmacoloxía e dietética/V53G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V53G140V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Enfermaría comunitaria I/V53G140V01104

Fundamentos de enfermaría/V53G140V01107

Psicoloxía: Psicoloxía/V53G140V01102

Outros comentarios

Consultar normativa de asistencia a prácticas clínicas.
